

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění
Akademický rok 2022–2023
Bakalářská práce

Kateřina Vlčková

Dívčí válka v umění 19. století v Čechách

Oponentský posudek

Bakalářská práce Kateřiny Vlčkové se zaměřuje na jeden z frekventovaných historických námětů, prostupujících výtvarným uměním 19. století v Čechách, totiž na mytologické téma dívčí války. Na první pohled je zřejmé, že uměleckohistorické jádro textu je v textu vypracováno s ohledem na širší kulturní, a především literární kontext, bez něž se zkoumání daného tématu neobejde. Autorka v prvních kapitolách vysvětluje historické, písemné a genderové pozadí, na němž se výtvarná ztvárnění tématu odehrávala. Zejména literární a s tím související mytologické pozadí problému je zpracováno s velkou důsledností. Nejprve tím, že je věnována pozornost motivu Amazonek v antických literárních pramenech, neboť právě ty tvoří jeden z předobrazů pozdějšího ztvárnění české pověsti o dívčí válce. Autorka také poukazuje na zajímavý fakt, že česká verze mytologického příběhu o organizované revoltě žen v dávné společnosti a o boji za jejich práva je jednou z mála svého typu v Evropě vůbec.

Následuje výklad o zachycení námětu ve středověkých a raně novověkých kronikách, v němž autorka jednotlivé verze příběhu porovnává a přehledně tak vysvětluje jeho vývoj v těchto písemných pramenech. Ten byl podkladem pro recepci námětu v literatuře doby národního obrození a 19. století vůbec, kdy dochází ke zvýšenému zájmu o něj. V příslušné kapitole autorka přibližuje rozvíjení a úpravy jednotlivých příběhů pověsti, projevující se v různých literárních formách.

Následuje část práce, která se věnuje samotnému výtvarnému zpracování tématu dívčí války. Tato část je pojednána jako soupis a popis prací, jenž zároveň obsahuje interpretace pojetí námětu z hlediska jeho literární i výtvarné tradice. Členění této části je chronologické a velmi přehledné, přičemž každé dílo je uvedeno stručným medailonem jeho autora. Nejde přitom o pouhý výběr nejvýznamnějších děl, ale o souhrn všech známých malířských, grafických, kreslířských a sochařských prací, včetně prací nezvěstných. Na základě takového soupisu si lze učinit poměrně detailní představu o způsobech využití, vývoji a nuancích zpracování námětu ve výtvarném umění.

Autorka interpretuje jednotlivá díla ve shodě s poznáním dobových literárních děl a mytologickou tradicí daného tématu. V souvislosti s tím si lze klást otázku, zda „mytologii“ dívčí války rozvíjela výtvarná díla v 19. století podobně, jako tomu bylo právě u děl literárních. Z jednotlivých popisů a interpretací děl vyplývá, že příležitostně docházelo k určitým inovacím příběhu právě prostřednictvím jejich výtvarného uchopení (jde např. o motiv zabití Ctirada samotnou Šárkou v kresbě Karla Svobody). Vzhledem k tomu, že obrazový jazyk používá jiné vyjadřovací prostředky než jazyk literární, lze tyto inovace spatřovat i v tom, že výtvarná díla dokázala zdůraznit momenty, která by u jejich literárních ekvivalentů či předloh zůstaly opomíjeny či by nebyly považovány za podstatné.

Nyní předkládám několik jednotlivých kritických poznámek k bakalářské práci.

Příležitostně v ní chybí odkazy na některé relevantní odborné tituly (Role ženy v 19. století – Milena Lenderová, K hříchu i k modlitbě, Praha 1999; Josef Führich – Pavla Machalíková, Josef Führich (1800–1876). Z Chrastavy do Vídně, Praha 2014; Josef Navrátil – Marie Fiřtová, Studie k Josefu Navrátilovi. Umělec jako mnohostranný agens éry biedermeieru, Praha 2021, disertační práce FF UK). U sochy Vlasty od Emauela Maxe by se slušelo dořešit lokaci této sochy, či se alespoň zmínit o jejím dřívějším umístění. V závěru by bylo vhodné ve větší míře obecně zhodnotit, jakým způsobem se výtvarné umění podílelo na kodifikaci či obměnách sledovaného tématu, což lze sice vyčíst z jednotlivých popisů děl, avšak tento problém by si zasloužil důkladnější celkové shrnutí.

Navzdory uvedeným kritickým poznámkám považuji práci za hodnotný příspěvek ke zkoumání českého umění 19. století, psaný kultivovaným jazykem a přehledně strukturovaný a doporučuji proto práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím stupněm 1.

Mgr. Petr Šámal, Ph.D.

V Praze, 6. 9. 2023